

PM 2005 RVII (Dnr 325-4019/2005)

Omvårdnadsassistentens (omvårdnadspersonalens) kompetens

Remiss från Socialstyrelsen

Remisstid 16 januari 2006

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen om Omvårdnadsassistentens kompetens översänds
och återopas vad föredragande borgarrådet anför i denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Bakgrund

Socialstyrelsen har remitterat rapporten "Omvårdnadsassistentens kompetens" till Stockholms stad för yttrande (*bilaga*).

Regeringen uppdrog år 2002 åt berörda myndigheter att överväga vad staten bör göra för att underlätta kompetensförsörjningen inom kommunernas vård och omsorg om äldre och personer med funktionshinder.

Den största utmaningen för den framtida kompetensförsörjningen bedöms vara bristande tillgång till yrkeskompetenta omvårdnadsassistenter. Tillgången till omvårdnadsassistenter i arbetskraften förväntas minska kraftigt med nuvarande utbildningsdimensionering, samtidigt som efterfrågan beräknas öka. Orsakerna till den förväntat bristande tillgången är stora pensionsavgångar och att alltför få väljer att skaffa sig yrkesförberedande omvårdnadsutbildning. Ökad efterfrågan förväntas på lång sikt som en följd av demografiska förändringar.

I rapporten "Investera nu!", som överlämnades till regeringen i juni månad 2004, lämnades myndigheterna förslag till en långsiktig handlingsplan. En åtgärd som gavs högsta prioritet var att Socialstyrelsen skulle precisera de grundläggande kompetenskraven för omvårdnadspersonal i en kompetensbeskrivning. Detta arbete skulle bedrivas i samarbete med Valideringsdelegationen, Statens Skolverk, Skolutvecklingsmyndigheten samt Kommunalarbetareförbundet och berörda arbetsgivarorganisationer. Det är detta arbete som redovisas i den remitterade rapporten "Omvårdnadsassistentens kompetens".

Remisser

Ärendet har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden, stadsdelsnämnderna Norrmalm, Rinkeby och Hägersten, kommunstyrelsens pensionärsråd, kommunstyrelsens handikappråd samt kommunstyrelsens äldreomsorgsberedning.

Stadsledningskontoret anser att förslaget till kompetensbeskrivning är väl underbyggt. Vissa förmågor i kompetensbeskrivningen bör dock enligt kontoret definieras som grundläggande och ges mer tyngd. Rapporten saknar också en redovisning över ekonomiska konsekvenserna för kommunerna. Kontoret vill betona vikten av parallella åtgär-

der för att komma till rätta med den framtida kompetensförsörjningen, samt betydelsen av validering av olika kompetenser.

Socialtjänstnämndens uppfattning är att meningen och syftet med begreppet "omvårdnadsassistent" är oklart. I och med att beteckningen "omvårdnadsassistenter" gäller för ett stort antal olika yrken blir förslaget till kompetensbeskrivning mycket komplext och brett. Nämnden anser att den kompetens som rapporten redogör för måste kompletteras med yrkesspecifika beskrivningar.

Hägerstens stadsdelsnämnd har av tidsskäl lämnat ett förvaltningsyttrande. Förvaltningen anser det bra att yrkeskompetensen för de olika personalgrupperna tydliggörs. Den aktuella remissen innehåller dock oklarheter. Exempelvis ger inte begreppet "omvårdnadsassistent" någon formell status, vilket skapar tveksamhet om begreppets värde. Förvaltningen ifrågasätter också valet av namn. Förvaltningen anser att rapportens krav på kompetens är väl förankrade i hur omsorgsarbetet bedrivs, men har ett antal förslag på tillägg. Förvaltningen har goda erfarenheter av validering inom handikappomsorgen, men anser att det är viktigt med kvalitetskriterier för hur valideringen ska ske för att uppnå nationell likvärdighet.

Norrmalmis stadsdelsnämnd ser bristande tillgång till yrkeskompetenta omvårdnadsassistenter som den största utmaningen för den framtida kompetensförsörjningen inom vård och omsorg. Nämnden anser att Socialstyrelsens förslag till kompetensförsörjning är väl underbyggt. Vissa förmågor i kompetensbeskrivningen bör dock enligt nämnden definieras som grundläggande och ges mer tyngd. Rapporten saknar också en redovisning över de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna. Nämnden vill betona vikten av parallella åtgärder för att komma till rätta med den framtida kompetensförsörjningen, samt betydelsen av validering av olika kompetenser.

Rinkeby stadsdelsnämnd ser positivt på rapporten. Nämnden saknar dock benämningen anhörigvårdare bland de yrkesbenämningar som ingår i begreppet "omvårdnadsassistent". I det projekt om anhörigvårdare som genomförts i Rinkeby har framkommit att många anhörigvårdare saknar adekvat utbildning för uppgiften. Nämnden anser därför att även anhörigvårdare räknas med i gruppen omvårdnadsassistent.

Kommunstyrelsens handikappråd lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

Kommunstyrelsens pensionärsråd hänvisar till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Kommunstyrelsens äldreomsorgsberedning hänvisar till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Mina synpunkter

Stockholms stad står precis som många andra kommuner inför ett mycket stort rekryteringsbehov av personal de kommande åren, inte minst inom vård- och omsorgssektorn. Genom kompetensfonden har Stockholm givits unika möjligheter till vidareutveckling och kompetensutveckling av medarbetarna, där ett av syftena är att underlätta nyrekrytering. Trots denna satsning måste ytterligare åtgärder till för att säkerställa det framtida personalbehovet. Det är därför positivt att det tas nationella initiativ för att stärka yrkeskompetensen hos personalen i olika typer av omvårdnadsyrken.

Jag anser att Socialstyrelsens förslag till kompetensbeskrivning för omvårdnadspersonal är väl underbyggt, men att det finns komplikationer med ett samlingsbegrepp som omvårdnadsassistent för ett så brett spektrum av olika yrken. Det finns en risk att det generella begreppet leder till att vissa yrkesspecifika förutsättningar förbises. För att undvika detta skulle den övergripande kompetensbeskrivningen kunna kompletteras med yrkesspecifika beskrivningar. Vissa förmågor i kompetensbeskrivningen bör också

definieras som grundläggande och ges mer tyngd. Rinkeby stadsdelsnämnd påpekar att anhörigvårdare, en yrkesgrupp med speciell problematik, saknas bland de yrken som föreslås ingå i begreppet omvårdnadsassistent. Jag delar denna uppfattning.

Hägerstens stadsdelsförvaltning har föreslagit ett antal tillägg till de förmågor som beskrivs i rapporten: under punkt 2 föreslår förvaltningen att det skrivs att medarbetaren ska medverka till att forma enhetens värdegrund och omvårdnadsideologi och under punkt 4 att medarbetaren självständigt ska kunna formulera mål för individen. Under punkt 10 bör enligt förvaltningen tilläggas att medarbetaren ska bekräfta brukaren som person, ge tillit och trygghet, kunna sätta gränser om brukaren har bristande impulskontroll samt att medarbetaren ska kunna tolka brukarens känslouttryck. Jag har inga övriga synpunkter rörande detaljerna när det gäller beskrivningarna av förmågorna men jag anser det vara positivt att kompetensbeskrivningen delas upp i kvalitets- respektive uppgiftsrelaterade förmågor.

För att förslagen till omvårdnadsassistenters kompetens ska få praktisk genomslagskraft krävs enligt min mening vissa förtydliganden. Exempelvis nämns inte i rapporten något om förslagets ekonomiska konsekvenser för kommunerna. Förutom osäkerheten om nyttan i en gemensam benämning för skilda yrkesgrupper är de ekonomiska konsekvenserna något som måste utredas ytterligare. I det fortsatta arbetet för att tydliggöra, bedöma och erkänna den grundläggande yrkeskompetensen för omvårdnadspersonal anser jag att ett fungerande system för validering av reell kompetens är mycket betydelsefullt.

I det fortsatta utredningsarbetet är det viktigt att knyta an till andra åtgärder och projekt som har liknande syften. Hägerstens stadsdelsförvaltning nämner EU-projektet ”Modellarbetsplatsen”, som arbetat just med yrkeskrav och kunskapskrav inom äldre- och handikappomsorg. Stadsledningskontoret pekar också på vikten av utvecklingsmöjligheter och karriärvägar även inom vård- och omsorgssektorn, liksom möjligheterna att kunna fördjupa sin kompetens inom olika områden.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen om Omvårdnadsassistentens kompetens översänds och återopas vad föredragande borgarrådet anför i denna promemoria.

Stockholm den 15 december 2005

MARGARETA OLOFSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

Socialstyrelsen har remitterat rapporten ”Omvårdnadsassistentens kompetens” till Stockholms stad för yttrande (bilaga).

Regeringen uppdrog år 2002 åt berörda myndigheter att överväga vad staten bör göra för att underlätta kompetensförsörjningen inom kommunernas vård och omsorg om äldre och personer med funktionshinder.

Den största utmaningen för den framtida kompetensförsörjningen bedöms vara bristande tillgång till yrkeskompetenta omvårdnadsassistenter. Tillgången till omvårdnadsassistenter i arbetskraften förväntas minska kraftigt med nuvarande utbildningsdimensionering, samtidigt som efterfrågan beräknas öka. Orsakerna till den förväntat bristande tillgången är stora pensionsavgångar och att alltför få väljer att skaffa sig yrkesförberedande omvårdnadsutbildning. Ökad efterfrågan förväntas på lång sikt som en följd av demografiska förändringar.

I rapporten ”Investerar nu!”, som överlämnades till regeringen i juni månad 2004, lämnades myndigheterna förslag till en långsiktig handlingsplan. En åtgärd som gavs högsta prioritet var att Socialstyrelsen skulle precisera de grundläggande kompetenskraven för omvårdnadspersonal i en kompetensbeskrivning. Detta arbete skulle bedrivas i samarbete med Valideringsdelegationen, Statens Skolverk, Skolutvecklingsmyndigheten samt Kommunalarbetareförbundet och berörda arbetsgivarorganisationer. Det är detta arbete som redovisas i den remitterade rapporten ”Omvårdnadsassistentens kompetens”.

REMISSER

Ärendet har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden, stadsdelsnämnderna Norrmalm, Rinkeby och Hägersten, kommunstyrelsens pensionärsråd, kommunstyrelsens handikappråd samt kommunstyrelsens äldreomsorgsberedning.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande från den 7 november 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Tillgången på kompetent personal i tillräcklig omfattning är en viktig förutsättning för att kunna erbjuda tjänster med god kvalitet till brukarna. I dag bedöms den största utmaningen för den framtida kompetensförsörjningen inom vård och omsorg vara bristande tillgång till yrkeskompetenta omvårdnadsassistenter. Få ungdomar söker till gymnasieskolans omvårdnadsprogram och ännu färre väljer inriktning äldreomsorg. Samtidigt förväntas på lite längre sikt en ökning av efterfrågan med anledning av demografiska förändringar.

Förslaget till kompetensbeskrivning är väl underbyggt

En av flera åtgärder för att komma till rätta med den framtida kompetensförsörjningen är Socialstyrelsens förslag till kompetensbeskrivning för omvårdnadsassistenter. Stadsledningskontoret anser att förslaget är väl underbyggt utifrån den grundliga kunskapsöversikt som gjorts både på nationell och på internationell nivå samt genom den breda kompetens som tillsammans varit representerad i styrgrupp, arbetsgrupp, referensgrupper och vid hearings.

Vissa förmågor i kompetensbeskrivningen bör definieras som grundläggande och ges mer tyngd

Vidare anser stadsledningskontoret att kompetensbeskrivningens uppdelning i två huvudkategorier, kvalitetsrelaterad och uppgiftsrelaterade förmågor, är bra. Stadsledningskontoret anser också, vilket även nämns i Socialstyrelsens rapport, att vissa av förmågorna bör definieras som grundläggande och därmed ges mer tyngd.

Vad innebär förslaget till kompetensbeskrivning i praktiken?

Stadsledningskontoret undrar dock över hur det fortsatta arbetet ska ske för att omsätta förslaget i praktiken och vad det kommer att innebära för kommunerna. Exempelvis finns det inte i rapporten någon framställning av förslagets ekonomiska konsekvenser för kommunerna och inte om de ökade kostnaderna kommer att kompenseras. Stadsledningskontoret anser att det är en stor brist att detta inte redovisas i rapporten.

Vikten av parallella åtgärder

Stadsledningskontoret vill också passa på att betona vikten av det parallella arbete som pågår med andra åtgärder och satsningar för att komma till rätta med den framtida kompetensförsörjningen. Här kan nämnas arbetet med att skapa utvecklingsmöjligheter och karriärvägar. Arbete som pågår är exempelvis möjligheten att kunna fördjupa sin kompetens inom olika områden, kunna kombinera yrkesrelevanta ämnen med kärnämnen som ger högskolebehörighet och inrätta befattningar och ansvarsområden som kräver fördjupad kompetens. Det är kombinationen av alla åtgärder tillsammans som ger resultat.

En stor och lyckad satsning som gjorts inom Stockholms stad är det arbete som sker i Kompetensfondens regi. Bakgrunden till Stockholms stads kompetensfond är bl.a. behovet av att rekrytera ett stort antal nya medarbetare de kommande åren. Samtidigt är det viktigt att behålla de medarbetare som idag arbetar inom staden. Genom satsning på vidareutveckling av organisationen och kompetensutveckling får den enskilde medarbetaren ökade kunskaper och stimulans och verksamheten drivs framåt. Flera av projekten avser utbildning av personal inom äldreomsorg, omsorg om funktionshindrade och individ- och familjeomsorg.

Validering ett samhällsintresse som sammanfaller med den enskildes intresse

Stadsledningskontoret vill i sammanhanget även betona vikten av validering som nämns i rapporten. Validering är en process som innebär en strukturerad bedömning, värdering, dokumentation och erkännande av kunskaper och kompetens som en person besitter oberoende av hur de förvärvats. Validering syftar till att omvandla faktisk kompetens till formell kompetens.

Ett fungerande system för validering av reell kompetens är av stor betydelse för en väl fungerande vuxenutbildning. Validering utgör ett samhällsintresse som helt sammanfaller med den enskildes intresse.

Synpunkt på rapportens disposition

Slutligen vill stadsledningskontoret lämna en synpunkt på rapportens disposition. Stadsledningskontoret anser att rapporten erbjuder en intressant läsning men att det är synd att så mycket av läsningen är placerad i bilagor. Speciellt gäller detta bilaga 2 som tar upp kompetensbegreppet, olika vägar till yrkeskompetens, validering, den europeiska integrationen, nationell giltighet samt specialisering och påbyggbarhet. Stadsledningskontoret anser att informationen som ges där är viktig och bör flyttas in i huvudtexten.

Socialtjänstnämnden beslutade den 13 december 2005 att godkänna anmälan av förvaltnings yttrande.

Socialtjänstförvaltningens yttrande från den 21 november 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens uppfattning är att meningen och syftet med samlingsbeteckningen ”omvårdnadsassistent” är oklart. Det är svårt att förstå varför så vitt skilda yrkesroller sammanfattas under en gemensam beteckning.

Begreppet ”omvårdnadsassistent” är, enligt rapporten, en samlingsbeteckning för ett antal olika yrken, t ex undersköterskor, vårdbiträden, skötare, vårdare, personliga assistenter, boendestödjare, hemvårdare m.m. Förslaget till kompetensbeskrivning blir därför mycket komplext och

brett. Därmed förbises flera yrkesspecifika förutsättningar, förmågor och spetskompetenser. Den övergripande och breda kompetens som rapporten redogör för måste därför kompletteras med yrkesspecifika beskrivningar.

En sådan utökad kompetensbeskrivning skulle vara användbar för en kommun när t ex grundutbildningar och nyrekryteringar planeras.

I rapporten återfinns kompetensbeskrivningen uppdelad i två huvudkategorier; kvalitetsrelaterad och uppgiftsrelaterade förmågor, vilket är tydliggörande. De egenskaper som beskrivs i den kvalitetsrelaterade delen, som t.ex. förmågan till hänsynstagande, att lyssna och vara tillgänglig, är som vi alla vet egenskaper som för en människa inte är statiska. Stress, dåligt ledarskap och illa fungerande organisationer kan göra den mest lyhörde och hänsynstagande arbetstagare till något av dess motsats. Kanske borde Socialstyrelsen i de textpartier som problematiserar kring kvalitetsrelaterade förmågor mer beröra de förhållanden som främjar att enskilda arbetstagare uppnår – och bibehåller – vissa kvalitetsrelaterade förmågor? Förmågan till hänsynstagande förutsätter t.ex. – inte minst i en stressad vardagssituation - ofta integritet och mod. Den förutsätter även en blick för ”vem man är och varför man är där man är” dvs. att kunna se sig själv i ett organisatoriskt perspektiv (med brukaren i centrum). I bilaga två konstateras visserligen att kvalitetsrelaterade förmågor delvis är situationsbundna men förvaltningen anser att resonemanget förtjänar att fördjupas och att lyftas in i huvudtexten. En fördjupning som sannolikt skulle öka rapportens angelägenhetsgrad och bidra till en ökad användning av de slutsatser som presenteras.

Hägerstens stadsdelsförvaltning har lämnat ett förvaltningsyttrande med anledning av den korta remisstiden. Förvaltningsyttrandet, från den 3 november 2005, har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Förvaltningen anser att det är bra att yrkeskompetensen för de personalgrupper som föreslås inrymmas i begreppet ”omvårdnadsassistent” ska tydliggöras och erkännas och att grupperna ska ges en bättre status. Det aktuella remissmaterialet innehåller dock en hel del både språkliga och tankemässiga oklarheter, som gör att förvaltningen finner det svårt att ta ställning till det som sägs. Förvaltningen saknar också en koppling till det arbete som utförts inom EU-projektet ”Modellarbetsplatsen”, som just arbetat med att ta fram med yrkeskrav och kunskapskrav inom äldre- och handikappomsorg.

Beteckningen ”omvårdnadsassistent”

Utredningen föreslår att ”omvårdnadsassistent” ska införas som ett ”samlingsbegrepp som bör kunna bli en generell yrkesbenämning” för vårdbiträden, personliga assistenter, boendestödjare m.fl. Begreppet ska, som förvaltningen förstår det, beteckna den yrkeskompetens som en individ uppnått i sitt praktiska arbete och inte vara vare sig en examens eller befattningsbenämning. Begreppet förefaller således motsvara ett slags legitimation som yrkesutövare, men utan någon sådan formell status. Vilket värde som finns i en ny beteckning blir då tveksamt, speciellt som innehållet i den kan variera mycket beroende på inom vilket område personen ifråga är verksam. En ”omvårdnadsassistent” som är boendestödjare inom socialpsykiatri har ett arbete som huvudsakligen handlar om socialpedagogiskt stöd, medan vårdbiträdet på ett sjukhem kan ägna sig mest åt personlig omvårdnad. Vilken nytta som finns i en gemensam yrkesbenämning behöver enligt förvaltningens uppfattning utredas ytterligare.

Även valet av namn kan diskuteras, då det namn som föreslås kan uppfattas som aningen klumpigt och även missvisande. Inom hälso- och sjukvården avses med ”omvårdnad” det som är sjuksköterskans karaktärsämne. Om begreppet ”omvårdnad” ska användas även för andra yrkeskategorier krävs en avgränsning till det som är specifikt för sjuksköterskans speciella kompetens.

Kompetensbeskrivning och validering

De krav på kompetens för arbete inom äldre- och handikappomsorg som utredningen beskriver stämmer väl överens med de yrkes- och kunskapskrav som tagits fram genom EU-projektet

”Modellarbetsplatsen”, som en av förvaltningens dagliga verksamheter har deltagit i. Beskrivningen förefaller således vara förankrad i hur omsorgsarbetet faktiskt bedrivs, vilket också de kommuner konstaterat som beslutat att använda ”Modell-arbetsplatsens” yrkeskrav i sitt kommande rekryterings- och utvecklingsarbete.

Förslag på tillägg till de ”förmågor” som beskrivs i remissen är att under punkt 2 skriva att medarbetaren ska medverka till att forma enhetens värdegrund och omvårdnadsideologi och under punkt 4 att medarbetaren självständigt ska kunna formulera mål för individen. Under punkt 10 bör tilläggas att medarbetaren ska bekräfta brukaren som person, ge tillit och trygghet, kunna sätta gränser om brukaren har bristande impulskontroll samt att medarbetaren ska kunna tolka brukarens känslouttryck.

”Modellarbetsplatsen” har också innefattat metodik för validering, vilket var mycket uppskattat av dem från Hägerstens stadsdelsförvaltning som deltog i projektet. Med valideringen som grund har individuella utvecklingsplaner upprättats för alla medarbetare på den dagliga verksamheten. Förvaltning kommer att fortsätta arbeta med validering genom att medarbetare inom äldreomsorgen ska delta i ”Modellarbetsplatsens” avläggare, projektet ”Kravmärkt yrkesroll”.

Förvaltningen har alltså goda erfarenheter av validering inom handikappomsorgen och tror att det är en metod som kan användas för att synliggöra befintlig kunskap och lyfta fram behov av kompetensutveckling. Att validera är dock ett arbete som kräver mycket av arbetsplatsen i form av tid och kunskaper. Valideringen kan också vara svår att genomföra på de arbetsplatser där många medarbetare har dåliga kunskaper i svenska språket, vilket ibland är fallet inom äldreomsorgen. Med tanke på dessa svårigheter anser förvaltningen att det är viktigt med kvalitetskriterier för hur valideringen bör ske för att uppnå hög grad av nationell likvärdighet. Det kan också behövas stöd från kommunen centralt för att genomföra korrekta valideringar och den vidareutbildning som kan visa sig vara nödvändig utifrån valideringarna.

Övriga synpunkter

Enligt utredningen (sid. 21) är omvårdnadsassistenten hälso- och sjukvårdspersonal och biträder legitimerad utövare. Det framgår dock inte vilka ökade befogenheter som är tänkta att ges till omvårdnadsassistenten, hur kontrollen ska gå till av den kompetens som krävs. Hur sjuksköterskornas roll i kommunerna påverkas eller förändras är också oklart.

Under rubriken ”Struktur och begrepp” på sid. 22 finns ett stycke som börjar med ”I begreppsanvändning och struktur ...”. Förvaltningen finner detta stycke tämligen obegripligt och föreslår att det utgår eller omarbetas så att det blir möjligt för en vanlig läsare att tillägna sig tankegångarna.

Normalms stadsdelsnämnd beslutade den 24 november 2005 att godkänna förvaltningens förslag till remissvar på rapporten ”Omvårdnadsassistentens kompetens”.

Normalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande från den 11 november 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Tillgången på kompetent personal i tillräcklig omfattning är en viktig förutsättning för att kunna erbjuda tjänster med god kvalitet till brukarna. I dag bedöms den största utmaningen för den framtida kompetensförsörjningen inom vård och omsorg vara bristande tillgång till yrkeskompetenta omvårdnadsassistenter. Få ungdomar söker till gymnasieskolans omvårdnadsprogram och ännu färre väljer inriktning äldreomsorg. Samtidigt förväntas på lite längre sikt en ökning av efterfrågan med anledning av demografiska förändringar.

Förslaget till kompetensbeskrivning är väl underbyggt

En av flera åtgärder för att komma till rätta med den framtida kompetensförsörjningen är Socialstyrelsens förslag till kompetensbeskrivning för omvårdnadsassistenter. Stadsdelsförvaltningen anser att förslaget är väl underbyggt utifrån den grundliga kunskapsöversikt som gjorts både på

nationell och på internationell nivå samt genom den breda kompetens som tillsammans varit representerad i styrgrupp, arbetsgrupp, referensgrupper och vid hearings.

Vissa förmågor i kompetensbeskrivningen bör definieras som grundläggande och ges mer tyngd

Vidare anser stadsdelsförvaltningen att kompetensbeskrivningens uppdelning i två huvudkategorier, kvalitetsrelaterad och uppgiftsrelaterade förmågor, är bra. Stadsdelsförvaltningen tycker också, vilket även nämns i Socialstyrelsens rapport, att vissa av förmågorna bör definieras som grundläggande och därmed ges mer tyngd.

Vad innebär förslaget till kompetensbeskrivning i praktiken?

Stadsdelsförvaltningen funderar dock över hur det fortsatta arbetet ska ske för att omsätta förslaget i praktiken och vad det kommer att innebära för kommunerna. Exempelvis finns det inte i rapporten någon framställning av förslagets ekonomiska konsekvenser. Kommer förslaget att innebära merkostnader för kommunerna? Om det innebär merkostnader kommer dessa då att kompenseras? Stadsdelsförvaltningen tycker att det är en stor brist att detta inte redovisas i rapporten.

Vikten av parallella åtgärder

Stadsdelsförvaltningen vill också passa på att betona vikten av det parallella arbete som pågår med andra åtgärder och satsningar för att komma till rätta med den framtida kompetensförsörjningen. Här kan nämnas arbetet med att skapa utvecklingsmöjligheter och karriärvägar. Arbete som pågår här är exempelvis möjligheten att kunna fördjupa sin kompetens inom olika områden, kunna kombinera yrkesrelevanta ämnen med kärnämnen som ger högskolebehörighet och inrätta befattningar och ansvarsområden som kräver fördjupad kompetens. Det är kombinationen av alla åtgärder tillsammans som ger resultat.

Validering ett samhällsintresse som sammanfaller med den enskildes intresse

Stadsdelsförvaltningen vill i sammanhanget även betona vikten av validering som nämns i rapporten. Validering är en process som innebär en strukturerad bedömning, värdering, dokumentation och erkännande av kunskaper och kompetens som en person besitter oberoende av hur de förvärvats. Validering syftar till att omvandla faktisk kompetens till formell kompetens.

Ett fungerande system för validering av reell kompetens är av stor betydelse för en väl fungerande vuxenutbildning. Validering utgör ett samhällsintresse som helt sammanfaller med den enskildes intresse.

Synpunkt på rapportens disposition

Slutligen vill stadsdelsförvaltningen lämna en synpunkt på rapportens disposition. Stadsdelsförvaltningen anser att rapporten erbjuder en intressant läsning men att det är synd att så mycket av läsningen är placerad i bilagor. Speciellt gäller detta bilaga 2 som tar upp kompetensbegreppet, olika vägar till yrkeskompetens, validering, den europeiska integrationen, nationell giltighet samt specialisering och påbyggbarhet. Stadsdelsförvaltningen tycker att informationen som ges där är viktig och bör flyttas in i huvudtexten.

Rinkeby stadsdelsnämnd beslutade den 24 november 2005 att godkänna förvaltningens förslag till remissvar på rapporten "Omvårdnadsassistentens kompetens".

Rinkeby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande från den 16 november 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen i Rinkeby ser mycket positivt på Socialstyrelsens och övriga myndigheters rapport och åtgärdsplan för kompetensförsörjning inom kommunernas vård och omsorg om äldre och funktionshindrade personer.

Förvaltningen ”håller med” att det är angeläget att ett nationellt system för grundläggande kompetensnivå för omvårdnadsassistenter läggs fast och att en ökad tydlighet om kompetenskraven inom vården och omsorgen uppnås.

Förvaltningen vill dock ange följande:

I Socialstyrelsens rapport anges flera yrkesbenämningar som ingår i begreppet omvårdnadsassistent. Stadsdelsförvaltningen i Rinkeby saknar benämningen anhörigvårdare. Detta med hänsyn till att över hälften av de anställda inom stadsdelens egenregiverksamhet för hemtjänst och hos privata vårdgivare utförs hemtjänstinsatserna av anhöriganställda.

I en förstudie till projektet ”Utvecklingsinsatser riktade till anhörigvårdare inom Rinkeby” och i själva projektet har det framkom bl.a. att det finns många anhöriganställda inom hemtjänsten och antalet ökar stadigt. De anhöriganställda saknar ofta adekvat utbildning för uppgiften. Många av anhöriganställda har bristande kunskaper i det svenska språket och att det brister i insyn för verksamheten anhörigvård.

Med benämningen anhörigvårdare i Rinkeby menas:

- Anhörig som vårdar den äldre. Den äldre får anhörigbidrag i syftet att ersätta anhörig för de utförda hemtjänstinsatserna.
- Anhörig som är anställd som anhörigvårdare, där den anhöriganställda bor i samma bostad med brukaren.
- Anhörig som är anställd som personlig assistent, där den anställda bor inte i samma bostad med brukaren.
- En bekant eller någon annan som inte är anhörig till brukaren anställs som personlig assistent, där brukaren själv har fått välja vem som ska anställas för att utföra de beviljade hemtjänstinsatserna.

För att kunna bedriva ett vård- och omsorgsarbete som motsvarar nationella mål i gällande lagstiftning krävs en gedigen yrkeskompetens hos all personal. Enligt stadsdelsförvaltningen bör även anhörigvårdare räknas med i gruppen omvårdnadsassistent.

Kommunstyrelsens handikappråd beslutade den 30 november 2005 att överlämna remissen utan eget ställningstagande.

Kommunstyrelsens pensionärsråd beslutade den 24 november 2005 att godkänna förvaltningens förslag till remissvar på rapporten ”Omvårdnadsassistentens kompetens”.

Kommunstyrelsens äldreomsorgsberedning beslutade den 2 december 2005 att remissen om ”Omvårdnadsassistentens kompetens” anses besvarad med det som åberopas i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.